

Nr 242.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående skyldighet för personal vid försvarsväsendet att i vissa fall underkasta sig förflyttning till annat truppförband; given Stockholms slott den 22 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 mars 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 februari 1927 har *inspektören för trängen* erinrat därom, att han jämlikt bestämmelse i § 5 av kungörelsen den 14 april 1916 (nr 148) angående placering av officerare och underofficerare med vederlikar vid eller i trängen eller dess reserv samt av officerare och underofficerare på reservstat vid trängen ägde att placera hantverkare, som utnämnts i beställning *vid trängen*, å viss trängkår. Någon befogenhet tillkomme honom däremot icke att omplacera hantverkare, som innehade fullmakt å beställning

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 208 häft. (Nr 242.)

vid trängkår. Då det emellertid för genomförandet av 1925 års härordning vore erforderligt att verkställa omplaceringar av hantverkare, vilka innehade fullmakt å beställning vid trängkår, har bemälda inspektör underställt frågan härom Kungl. Maj:ts prövning.

I häröver den 25 februari 1927 avgivet utlåtande har *arméförvaltningens civila departement* anfört följande.

Enligt 11 § 1 mom. i officersavlöningsreglementet av den 29 juni 1921 (nr 388) skulle beställningshavare vara underkastad icke blott föreskrifterna i de för krigsmakten gällande reglementen och instruktioner m. m., utan även den utvidgade eller ändrade tjänstgöring, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av försvarsväsendet eller eljest kunde varda stadgad, ävensom den förflyttning till annan förläggningssort (ordinarie tjänstgöringsort) eller till annan befattning vid försvarsväsendet, vilken kunde bliva honom ålagd enligt grunderna för nu gällande organisation eller i enlighet med de ändrade föreskrifter, som Kungl. Maj:t och riksdagen därutinnan kunde besluta.

Då de i inspektörens för trängens framställning omförmälda beställningshavare icke torde hava avgivit sådan anmälan rörande kvarstående å äldre lönestat, som avsåges i 42 § första stycket i berörda reglemente, torde de jämlikt stadgandet i andra stycket av samma författningsrum vara underkastade avlöningsreglementets villkor och föreskrifter, bland annat, i vad avsåge nyssnämnda stadgande i 11 §.

Emellertid syntes det tveksamt, huruvida beställningshavare, som innehade fullmakt å beställning vid visst truppförband, utan att i fullmakten införts någon föreskrift om skyldighet för vederbörande att låta förflytta sig till annat truppförband, på grund av nämnda stadgande i officersavlöningsreglementet kunde åläggas förflyttningsskyldighet i sådan omfattning, som den föreliggande framställningen syntes avse. Stadgandet i 11 § av officersavlöningsreglementet rörande förflyttningsskyldighet syntes nämligen närmast hava avseende på det fall, att ett passagesystem skulle, i större utsträckning än hittills varit gällande, komma att genomföras för arméns personal. Möjligen kunde med sådana ändrade föreskrifter, som Kungl. Maj:t och riksdagen kunde i förevarande avseende besluta, avses de i samband med 1925 års härordningsbeslut gjorda uttalanden i fråga om sammanslagning av vissa truppförband, exempelvis för trängens del att Svea och Göta trängkårer skulle sammanslås till Svea trängkår (Linköping) samt Göta och Västmanlands trängkårer till Göta trängkår (Skövde). Härav skulle då följa, att beställningshavare med fullmakt å ordinarie beställning å någondera av dessa trängkårer skulle vara skyldig underkasta sig transport till kår, med vilken hans egen sammanslagits eller alltså transport mellan Svea och Östgöta trängkårer, respektive Göta och Västmanlands trängkårer. Däremot lämnade de gjorda uttalandena icke något stöd för, att vederbörande beställningshavare skulle jämlikt 11 § i officersavlöningsreglementet vara skyldig underkasta sig transport inom vapenslaget i dess helhet. För åvägabringande härav syntes alltså erfordras utfärdandet av sådana särskilda av Kungl. Maj:t och riksdagen meddelade föreskrifter, som i återopade författningsrummet förutsattes.

Frågan härom syntes emellertid hava avsevärt större räckvidd, än som framginge av den föreliggande framställningen, och berörde överhuvudtaget alla de fall, då för härordningens genomförande personal kunde komma att utan eget medgivande förflyttas mellan olika truppförband, respektive till nyorganiserat truppförband, möjligen med undantag av de fall, då transport skedde mellan truppförband, som enligt i härordningsbeslutet gjorda uttalanden skulle sammanslås.

I nära samband med det i föreliggande framställning väckta förslaget stode vidare spörsmålet, i vad mån till övergångsstat överförd beställningshavare, som innehade fullmakt å beställning vid visst truppförband, kunde överflyttas till annat truppförband. För personalens redovisning, densammes inkallande till tjänstgöring, utbetalning av lön till beställningshavare m. m. torde nämligen sådan överflyttning vara erforderlig åtminstone beträffande personal vid nu bestående truppförband, som enligt härordningen vore avsedda att helt indragas eller att uppgå i truppförband, som skulle erhålla benämning, vilken antingen icke alls eller endast delvis komme att motsvara benämningen på det truppförband, där vederbörande nu vore anställd enligt fullmakt.

Härutinnan ville departementet framhålla, att, då den till övergångsstat frivilligt överförda personalen torde få anses vara helt avkopplad från avlöningsreglementets bestämmelser, några föreskrifter i ämnet av den art, att de skulle påkalla riksdagens medverkan, icke torde beträffande denna personal vara erforderliga, utan syntes nödiga bestämmelser kunna av Kungl. Maj:t meddelas.

Vidkommande åter den tvångsvis överförda personalen, å vilken avlöningsreglementets bestämmelser även efter överföringen fortfarande vore tillämpliga, torde av skäl, som ovan beträffande den aktiva personalen anförts, föreskrifter böra efter riksdagens hörande meddelas om skyldighet för personalen att underkasta sig tvångstransport till annat än det truppförband, vid vilket vederbörande erhållit fullmakt å ordinarie beställning.

Slutligen finge departementet framhålla, att särskild utredning borde åvägbringas, huruvida personal på reservstat och i reserven kunde åläggas en överflyttning mellan olika truppförband.

Under återopande av det anförda hemställde departementet, att Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande och i anslutning till bestämmelserna i 11 § i officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921, måtte meddela föreskrift av innehåll, att beställningshavare, som innehade fullmakt å beställning vid visst truppförband och i samband med det slutliga genomförandet av 1925 års härordning komme att kvarstå å aktiv stat eller tvångsvis överfördes till övergångsstat, skulle vara skyldig att även utan eget medgivande underkasta sig transport till beställning i innehavande lönegrad vid annat truppförband.

Försvarsväsendets lönenämnd, som yttrat sig i ärendet, har anfört följande.

Vad först anginge frågan om skyldighet för personal, å vilken officersavlöningsreglementet ägde tillämpning, att underkasta sig förflyttning till annat truppförband, syntes någon tvekan icke kunna råda därom, att ifrågavarande personal enligt 11 § i nämnda avlöningsreglemente av statsmakterna kunde åläggas dylik skyldighet, i den mån så funnes påkallat i och för den nya försvarsorganisationens genomförande. Frågan torde därför inskränka sig till, huruvida och i vad mån riksdagens beslut angående försvarsväsendets ordnande avsåge en dylik skyldighet. Enligt arméförvaltningens civila departements uppfattning skulle detta möjligen kunna anses så tillvida vara förhållandet, att riksdagens beslut om sammanslagning av vissa truppförband finge anses medföra skyldighet för vederbörande personal att underkasta sig transport till truppförband, varmed dess eget sammanslagits. Att riksdagsbeslutet i angivna del måste tilläggas en sådan innebörd, ansåge lönenämnden för sin del självklart. Enligt nämndens mening torde riksdagen emellertid hava avsett, att förflyttning av personal skulle äga rum jämväl i de övriga fall, då den nya organisationens genomförande föranledde därtill. Med avseende härå ville nämnden erinra om det i 1925 års försvarsproposition (sid. 174) av departementschefen gjorda, av riksdagen utan invändning lämnade uttalandet, att en del av personalen vid de indragna truppförbanden, för tillgodoseendet av såväl stats-

intresset som erforderlig billighet gentemot denna personal, måste fördelas på de kvarvarande förbanden. Vidare ville nämnden påpeka, att riksdagen, liksom Kungl. Maj:t, till grund för beräkningen av de med övergången till den nya härorganisationen förenade kostnaderna lagt, icke personalöverskottet vid de särskilda truppförbanden m. m., utan personalöverskottet vid armén såsom enhet betraktad. På grund av det anförda och då riksdagen lämnat åt Kungl. Maj:t att utfärda de för övergången till den nya härorganisationen erforderliga bestämmelserna, syntes det tillkomma Kungl. Maj:t att meddela föreskrift jämväl i fråga om den förflyttning av personalen, som i anledning av övergången funnes påkallad.

Beträffande därefter det av civila departementet väckta spörsmålet, i vad mån till övergångsstat överförd beställningshavare, som innehade fullmakt å beställning vid visst truppförband, kunde överflyttas till annat truppförband, torde Kungl. Maj:t redan av de i det föregående angivna skäl vara oförhindrad att härutinnan meddela de bestämmelser, som erfordrades med hänsyn till den nya försvarsorganisationen. I fråga om övergångsstatens personal tillkomme emellertid ytterligare det förhållandet, att riksdagen (1925 års försvarsutskotts utlåtande, sid. 118) uttalat sin anslutning till ett i 1925 års försvarsproposition (sid. 176) berört förslag att i syfte att åt övergångsstaten giva en i möjligaste mån fast organisation uppföra sagda personal å särskilda stater för varje arméfördelning (militärområde).

Vad till sist anginge den av civila departementet jämväl berörda frågan, huruvida personal på reservstat eller i reserv kunde åläggas en överflyttning mellan olika truppförband, syntes denna fråga knappast vara av praktisk betydelse i förevarande sammanhang. Tydligt syntes nämligen vara, att, om ett indraget truppförbands reservstat och reserv sammansloges med ett annat truppförbands, vederbörande personal vore underkastad härav föranledd överflyttning. Därest det emellertid skulle anses önskvärt att för andra fall uttryckligen fastslå ifrågavarande personals skyldighet att underkasta sig förflyttning till annat truppförbands reservstat eller reserv, syntes detta önskemål kunna tillgodoses i samband med utfärdande av nya reservstats- och reservbefälsförfordningar.

För egen del får jag i förevarande fråga göra följande uttalande.

Vad först angår personalen på aktiv stat eller övergångsstat, torde visserligen, såsom lönenämnden anför, riksdagen vid antagandet av den nya försvarsorganisationen hava avsett, att förflyttningar av personal från ett truppförband till ett annat skulle äga rum i den omfattning, som föranleddes av den nya försvarsorganisationens genomförande. Då emellertid något formligt beslut från riksdagens sida härutinnan icke föreligger, anser jag mig, särskilt med hänsyn till frågans principiella innebörd, böra föreslå utverkande hos riksdagen av bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda för ändamålet erforderliga föreskrifter.

Vidkommande härefter reservstats- och reservpersonalen synes mig, i betraktande av vad lönenämnden därutinnan yttrat, den föreliggande frågan icke vara av beskaffenhet att böra upptagas i detta sammanhang.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrift om skyldighet för personal å aktiv stat eller övergångsstat vid försvarsväsendet att underkasta sig den transport till annat truppförband, som påkallas i anledning av övergången till den nya försvarsorganisationen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Yngvar Månsson.
